

ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΘΕΡΙΝΑΙ ΣΥΝΑΥΛΙΑΙ  
ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΥΝΟΙΚΙΑΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΧΟΡΗΓΙΑ: ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

ΣΕΙΡΑ ΔΕΥΤΕΡΑ

ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΥΨΕΛΗΣ

ΤΕΤΑΡΤΗ 3 ΙΟΥΛΙΟΥ 1935, ὥραν 7.30' μ.μ.

ΔΕΥΤΕΡΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ

ΕΚΤΕΛΕΣΤΑΙ:

Η ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ  
ΤΟΥ ΩΔΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΞ 100 ΜΟΥΣΙΚΩΝ

Η ΧΟΡΩΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΞ 150 ΕΚΤΕΛΕΣΤΩΝ

Ἰπὸ τὴν Διεύθυνσιν

τοῦ κ. Φ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗ

---

Ἐντελῶς δωρεάν.—Οὐδεμία ὑπερτίμησις θὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὰ πέ-  
ριξ Κέντρα.—Οὔτε ἐνοικίαισι καθισμάτων.

## ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

### ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1. «Όμπερον» Εισαγωγή . . . . . ΒΕΜΠΕΡ  
    'Η 'Ορχήστρα.
2. «Λόενγκριν» . . . . . ΒΑΓΝΕΡ  
    α' Προοίμιόν της III πράξεως.  
       'Η 'Ορχήστρα.  
    β' Γαμήλιον Έμβατήριον.  
       'Η Χορωδία και ή 'Ορχήστρα.
3. 'Η Κόρη της Ταβέρνας . . . . . ΛΑΪΚΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ  
  ΤΡΑΓΟΥΔΙ
4. Lacrymosa από τό «Ρέκβιεμ» . . . . . ΜΠΕΡΛΙΟΖ  
    'Η Χορωδία και ή 'Ορχήστρα.

### ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

5. «Οι Άρχιτραγουδισταί της Νυρεμβέργης» . . . . . ΒΑΓΝΕΡ  
    Εισαγωγή της Αης πράξεως και αποθέωσις  
    τού Χάνς Ζάξ.  
       'Η Χορωδία και ή 'Ορχήστρα.

## ΡΙΧΑΡΔΟΣ ΒΑΓΝΕΡ

1813-1883

Ὁ Ριχάρδος Βάγνερ, ἡ μεγαλειότερα μουσικὴ ἰδιοφυΐα τῆς Γερμανίας, ποὺ ἐδέσποσεν ἐπὶ τῆς μουσικῆς τέχνης καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ δεύτερον ἡμῶν τοῦ 19ου αἰῶνος ἀνεδιωγράνασε τὸ μελόδραμα καὶ τοῦ ἔδωσε μορφήν ποὺ οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς μετ' αὐτὸν μουσουργοὶ ἠθέλησαν νὰ μιμηθοῦν. Εἰς τὴν δημιουργίαν του βέβαια ὑπάρχουν καὶ ἔργα νεότερος ὅπως π.χ. ὁ «Ριέντζι», ἢ ἔργα μεταβατικὰ πρὸς τὴν περίοδον τῆς ὀριμότητος, ὅπως εἶναι π.χ. ὁ «Δόενγκριν», ἀποσπάσματα τοῦ ὁποίου ἐκτελοῦνται σήμερον. Ὁ «Δόενγκριν ὁ ὁποῖος διὰ πολλοὺς εἶναι τὸ δημοφιλέστερον ἔργον τοῦ Βάγνερ, βασίζεται ἐπάνω εἰς ἓνα παλαιὸν θρύλον τῆς Φλάνδρας σύμφωνον πρὸς τὸν ὁποῖον ἡ πριγκηποπούλα ἔλασ κατηγορεῖται διὰ ἐσκότωσε ἢ ἐξηφάνισε τὸν ἀδελφὸν τῆς.

Ἡ κατηγορία γίνεται δημοσίᾳ καὶ ἡ πριγκηποπούλα ἐπικαλεῖται τὴν συνδρομὴν ὁποιοῦδήποτε ἱππότη, ὁ ὁποῖος θὰ ἤθελε νὰ τὴν ὑπερασπίσῃ. Εἰς τὴν τρίτην ἐπίκλησιν ἐμφανίζεται ἀπὸ μακρὰ μέσα σὲ μιὰ βαρκοῦλα συρρομένη ἀπὸ κύκκους ἓνας ἱππότης. Εἶναι ὁ Δόενγκριν, ὁ ὁποῖος καὶ ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Ἐλας καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀθωότητά τῆς. Μνησιεύεται δὲ μὲ αὐτὴν ὑπὸ τὸν ὄρον ὁμοῦ ὅπως ποτὲ ἢ μνησιότη του νὰ μὴ ζητήσῃ νὰ μάθῃ πόθεν ἔρχεται καὶ πῶς ὀνομάζεται. Ἡ Ἐλα ὑπόσχεται καὶ οἱ δύο νέοι ἀρραβωνιάζονται. Ἡ Ὁρτρούδη ὁμοῦ καὶ ὁ Φρειδερίκος, οἱ ὁποῖοι ἐποφθαλμοῦσαν τὸν θρόνον τῆς Βραβάντης, κατορθώνουν νὰ βάλουν εἰς πειρασμὸν τὴν Ἐλασ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ μίση τὴν προέλευσιν τοῦ μνησιτῆρος. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν τῶν γάμων, ὅσοι ἀπὸ τὴν ὥραν γαμήλιον ἑορτὴν, τὴν ὁποῖαν ἀπεικονίζει τὸ σῆμα ἐκτελούμενον προελόντιο τῆς ὀρχήστρας τοῦ Δόενγκριν, ὡς καὶ τὸ γαμήλιον ἐμβατήριον ἢ τὸ «ἐπιθαλάμιον» ποὺ τραγουδοῦν οἱ προσκεκλημένοι, («Μὲ μιὰ καρδιά ἐμπρὸς ἐκεῖ») μένουσιν μόνοι οἱ δύο νεόνυμφοι. Τότε ἡ Ἐλα ἐρωτᾷ μὲ πείσμα τὸ ὄνομα καὶ τὴν καταγωγὴν τοῦ συζύγου τῆς. Ἐκεῖνος ἀρνεῖται νὰ τὸ εἰπῇ κατ' ἀρχάς, ὅσοι ὁμοῦ τὸ λέγει, προσθέτων διὰ ἔτσι κατεοράφῃ πλέον ἢ εὐτυχία τους, διότι κατοῦν ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψιν, εἶναι ὑποχρεωμένοι ἀπὸ τὸν ὄρον του νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν νεαρὰν σύζυγόν του. Λέγει διὰ εἶναι ὁ ἱππότης Δόενγκριν, ὁ υἱὸς τοῦ Πάρουφαλ, διὰ ἀνήκει εἰς τὸ τάγμα τοῦ Ἁγ. Γκράαλ (ἐκεῖνο δηλ. ποὺ φυλάσσει τὸ Ἁγ. Ποτήριον) ταυτοχρόνως δὲ μεταμορφώνει τὸν κύκκον ὁ ὁποῖος ἔσθε τὴν βαρκοῦλα εἰς ἓνα ὄρατο παιδί: εἶναι ὁ ξαφανισθεὶς ἀδελ-

φὸς τῆς Ἑλλας, ὃ ὅποιοι εἶχε μεταμορφωθῆ ἰς κύκνον χάρις εἰς τὰς μιγγα-  
νείας τῆς Ὀρτρούδης καὶ τοῦ Φρειδερίκου. Ἐνῶ δὲ ὄλοι μένουν ἔκκλητοι ὃ  
Λόγγυρον ἐξαφανίζεται.

**Δόγγυρον :** Γαμήλιον ἐμβατήριον

**P. Βάγγε**

Μὲ μιὰ καρδιά, ἐμπρὸς ἐκεῖ,  
μὲς τῆς γαλήνης τὸ φῶς τὸ λαμπρό !  
Γερὴ ψυχὴ, κι' ἀγάπη ἀγνή,  
μὲς σ' εὐτυχία νὰ ζῆτε κ' οἱ δυό,

"Ὀριο ζευγάρι—πάντα μπροστά !  
Νιότης καμάρι—πάντα μπροστά !  
"Ἄσε τὴ ζάλη πιά τῆς γιορτῆς σου,  
μὲς τὴ χαρά σου καρδιά βυθίσου,  
Σῶμα λαμπρό, ἀγάπης φωλιά,  
δέξου τοὺς δυὸ σ' ὠραία ἀγκαλιά.

Μὲ μιὰ καρδιά, ἐμπρὸς ἐκεῖ,  
σ' ἄγια γαλήνη, μὲ πίστη κι' οἱ δυό,  
γερὴ ψυχὴ, κι' ἀγάπη ἀγνή,  
Τώρα ἐνωθῆτε, ζευγάρι λαμπρό !

Εὐλογημένοι τώρα  
χαρῆτε τὴ ζωὴ,  
τὴν ἄγια ἐτούτην ὥρα  
κανεῖς δὲ λημονεῖ.

Πιστὰ κ' ἐμεῖς φρουροῦμ' ἐδῶ,  
μὲς σ' εὐτυχία νὰ ζῆτε γλυκειά !  
Μὲς στὴν καρδιά, σὰ φῶς λαμπρό,  
πάντα ἢ ἀγάπη, γιὰ οἷς ν' ἀγρυπνᾷ.

"Ὀριο ζευγάρι, μείνε πιά ἐδῶ !  
Νιότης καμάρι, μείνε πιά ἐδῶ !  
"Ἄσε τὴ ζάλη πιά τῆς γιορτῆς σου,  
μὲς τὴ χαρά σου, καρδιά, βυθίσου.  
Σῶμα λαμπρό, ἀγίας φωλιά,  
κλείσε τοὺς δυὸ σ' ὠραία ἀγκαλιά.

Μὲ μιὰ καρδιά σταθῆτε ἐδῶ,  
μὲς σὲ γαλήνη καὶ πίστη κ' οἱ δυό,  
γερὴ ψυχὴ, κι' ἀγάπη ἀγνή,  
τώρα ἐνωθῆτε, ζευγάρι λαμπρό !

## I

Κινᾶνε τρεῖς φίλοι καὶ πέρα τραβοῦν  
 στὸ Ρῆνο νὰ πᾶνε κρασάκι νὰ πιοῦν.

## II

Τὴ πρώτη ταβέρνα θυμοῦνται ξανά  
 ποὺ ἦ ὠμορφη κόρη μὲ χάρι κερνᾶ.

## III

Ἀν ἔχῃς ἀκόμα κρασάκι καλὸ  
 Γιά στείλ' τὴ κοπέλλα νὰ φέρῃ κι' ἐδῶ.

## IV

Κρ.σάκι σᾶς δίνω, μὰ ἡ κόρ' ἦ καλὴ  
 χλωμὴ στὸ κρεββάτι κοιμᾶται νεκρή.

## V

Στὴ κάμαρα μπαίνουν τὸ πέπλο τραβοῦν  
 στὴ μιάρῃ τὴν κάσα τὴν κόρη φιλοῦν.

## VI

Ἄχ! μιάρῃ ποὺ μ' εὔρε φορικτὴ συμφορὰ  
 ἐσέν' ἀγαποῦσα κι' ἐγὼ μιὰ φορὰ.

## VII

Ἔσεν' ἀγαποῦσα τὸν ἄλλο κιορὸ  
 καὶ σένα γιὰ πάντα πιστὰ θ' ἀγαπῶ.

---

## ΕΚΤΩΡ ΜΠΕΡΛΙΟΖ

---

«Ρέκβιεμ» (Requiem) εἶναι διὰ τοὺς Καθολικοὺς ὅ,τι ἢ «Νεκρώσιμος Ἀκολουθία» τῶν Ὁρθοδόξων. Μὲ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι εἰς τὸ «Ρέκβιεμ» παρουσιάζονται αἱ σκηναὶ τῆς φρίκης καὶ τοῦ τρόμου τῆς Δευτέρας Παρουσίας ποὺ δὲν ὑπάρχουν εἰς τὴν ἰδική μας «Νεκρώσιμον Ἀκολουθίαν». Δι' αὐτὸ ὁ Μπερλιόζ, ὁ μεγαλύτερος Γάλλος μουσουργὸς τοῦ 19ου αἰῶνος, ἐσκέφθη ἀκριβῶς νὰ ζωγραφήσῃ μουσικῶς τὰς σκηνάς αὐτάς τῆς φρίκης κατὰ πρῶτον μὲν λόγον εἰς τὸ «Tuba Mirum» τοῦ ἔργου, κατὰ δεῦτερον δὲ λόγον εἰς τὸ σήμερον ἐκτελούμενον «Lacrymosa» τὸ δημοφιλέστερον μέρος τοῦ ὅλου, εἰς τὸ ὅποιον πλὴν τῆς συνήθους

δραστήρας λαμβάνουν μέρος τέσσαρες ακόμη φανφάρες (δραχῆται χαλκίων δργάνων) πού παριστοῦν τὰς σάλπιγγας τῆς Τελευταίας Κρίσεως.

*Lacrymosa ἀπὸ τὸ «Ρέκβιεμ»*

*Τοῦ Μπερλιόζ*

Lacrymosa dies illa,  
Qua resurget ex favilla  
Judicandus homo reus.

Θρήνων ἡμέρα ἐκείνη  
ὅταν ἐκ τοῦ τάφου ἀναστῇ  
νὰ κριθῇ ὁ ἀμαρτωλός·

Pie Jesu Domine,  
Dona eis requièm aeternam.

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ μου  
δὸς αὐτοῖς ἀνάπαυσιν αἰώνιαν.

*Οἱ Ἀρχιτραγουδισταὶ τῆς Νυρεμβέργης*

*P. Βάγνερ*

«Οἱ Ἀρχιτραγουδισταὶ τῆς Νυρεμβέργης» ἀντιθέτως πρὸς τὸν «Λόεγκριν» ἀνήκουν εἰς τὴν ὄριμον περίοδον τοῦ Βάγνερ. Ἦσαν δὲ οἱ «Ἀρχιτραγουδισταὶ» (Meistersaenger) ἀπὸ τοῦ XIV μέχρι τοῦ XVI αἰῶνος ποιηταὶ καὶ μουσικοὶ ἀνήκοντες εἰς τὰς ἐπαγγελματικὰς τάξεις. Ἀπειλοῦν δὲ οὗτοι εἰς διαφόρους γερμανικὰς πόλεις ἑταιρίας μὲ ἀοιθηρότατα καταστατικά καὶ διηροῦντο εἰς τάξεις μαθητεομένων, τραγουδιστῶν, ποιητῶν, διδασκάλων. Ὁ Χάνς Ζάξ, τὸ κριώτερον πρόσωπον τῶν «Ἀρχιτραγουδιστῶν» τοῦ Βάγνερ, εἶναι ἱστορικὸν πρόσωπον. Ὑποδηματοποιὸς τὸ ἐπάγγελμα εἶχεν ἀποκτήσει εἰς Νυρεμβέργην, τὴν πατρίδα του, μεγάλην φήμην ὡς ποιητῆς-μουσικός. Οἱ «Ἀρχιτραγουδισταὶ» εἶναι ἡ μοναδικὴ μουσικὴ κωμῶδία τοῦ Βάγνερ, κατὰ βάθος δὲ ὅλη ἡ ὑπόθεσις δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἢ σύγκρουσις τῶν παλαιῶν καὶ σχολαστικῶν ἰδεῶν τῆς σχολαστικῆς τέχνης μὲ τὰς συγχρόνους ἰδέας καὶ μὲ τὴν τέχνην πού δὲν ἀκολουθεῖ ἀπλῶς τοὺς ἀοιθηροῦς κανόνας, ἀλλὰ ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ αἶσθημα καὶ τὸν ἔρωτα.

Αἱ σήμερον ἐκτελούμεναι δύο χορωδίαί—καθότι ἡ εἰσαγωγὴ συννομίζει μουσικῶς τὸ ὅλον ἔργον—ἐκτελοῦνται εἰς τὸ θέατρον ἔξω εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Νυρεμβέργης, μῆσα εἰς ἓνα ὄρατον τοπέον. Ἐκεῖ λαμβάνει χώραν ὁ μουσικὸς ἀγὼν μεταξὺ τοῦ ἰπλότου Βάλτερ, ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ καὶ ἀνταγαλάται ἀπὸ τὴν Εὔαν—γέρας τοῦ νικητοῦ—καὶ τοῦ γελοίου ὑποκειμένου Μπεκμέσερ, που καὶ αὐτὸς ἀποβλέπει εἰς τὴν ὄραϊαν κόρην καὶ πού κατὰ τὸν ἀγῶνα γελοιοποιεῖται κυριολεκτι-

κῶς πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ πλήθους. Ὁ λαὸς εἰς τὸ τέλος ἀποθεώνει τὸν Χάνς Ζάξ, τὸ καμάρι τῆς Νυρεμβέργης.

**\*Αποθέωσις τοῦ Χάνς Ζάξ**

**\*Ἀπὸ τοῦς «'Αρχιτραγουδιστὰς τῆς Νυρεμβέργης»**

Silentium : Silentium !  
Πειὸ σιγά, μὴ μιλάτε πειά !

ὁ Ζάξ, ὁ Μάστρο Ζάξ, παιδιά !  
Γοργὰ χαράζει ἡ ἀυγή,  
γλυκὰ κελαῖδεῖ  
τ' ἀηδόνι μεσ' ἀπ' τὰ κλαριά,  
κοιλάδες, δάση αὐτὸ ξεπνᾶ·

ἡ νύχτα φεύγει, δὲς τὸ φῶς !  
ροδίζει πειὰ ὁ οὐρανός,  
προβάλλει ὁ ἥλιος καὶ σκορπεῖ  
τριγύρω σ' ὄλους τὴ χαρά !  
Χάνς Ζάξ. Ζήτ' ὁ ποιητής !

Τοὺς ποιητὰς τιμῆστε !  
Τὴν δόξ' αὐτῶν ὑμνήστε !  
Τὴν εὐνοιά σας σᾶς ζητοῦν·  
σιτὸν τόπο αὐτὸ νὰ ζήση μοναχά,  
τῶν Γερμανῶν ἡ τέχν' ἡ ἱερά !  
Χάνς Ζάξ ! Δόξα εἰς τὸν Ζάξ !

Δόξα εἰς τὸν Ζάξ !  
Τῆς Νυρεμβέργης τὸ καμάρι !  
Χάνς ! Ζάξ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY

THE UNIVERSITY OF CHICAGO  
LIBRARY